

X kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

**Komisja
Edukacji
i Nauki**

■ **PODKOMISJI STAŁEJ DO SPRAW JAKOŚCI
KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA
(NR 13)
z dnia 23 września 2025 r.**

Pełny zapis przebiegu posiedzenia Komisji Edukacji i Nauki – podkomisji stałej do spraw jakości kształcenia i wychowania (nr 13)

23 września 2025 r.

Podkomisja stała do spraw jakości kształcenia i wychowania obradująca pod przewodnictwem poseł **Doroty Łobody (KO)**, przewodniczącej podkomisji, rozpatrzyła:

- **informację ministra edukacji na temat budowania odporności społeczności szkolnych oraz wsparcia uczennic i uczniów w kontekście wojny toczącej się za wschodnią granicą Polski.**

W posiedzeniu udział wzięli: **Paulina Piechna-Więckiewicz** podsekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej wraz ze współpracownikami, **Bettina Czapowska** dyrektor Zespołu Dziecięcego Telefonu Zaufania w Biurze Rzecznika Praw Dziecka, **Jerzy Smoliński** członek prezydium Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”, **Alina Kozińska-Bałdyga** wiceprezeska zarządu Federacji Inicjatyw Oświatowych.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Agnieszka Jasińska** i **Michał Kościński** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodnicząca poseł Dorota Łoboda (KO):

Szanowni państwo, myślę, że będziemy zaczynać. Otwieram 13. posiedzenie podkomisji stałej do spraw jakości kształcenia i wychowania.

Porządek dzienny posiedzenia obejmuje informację ministra edukacji na temat budowania odporności społeczności szkolnych oraz wsparcia uczennic i uczniów w kontekście wojny toczącej się za wschodnią granicą Polski.

Bardzo serdecznie witam panią Paulinę Piechnę-Więckiewicz, podsekretarza stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej, panią Beatę Kosiec, naczelnikę w Departamencie Wychowania i Profilaktyki, pana Michała Klimowskiego, doradcę podsekretarza stanu w gabinecie politycznym pani minister, panią Bettinę Czapowską, dyrektorkę Zespołu Dziecięcego Telefonu Zaufania w Biurze Rzecznika Praw Dziecka. Witam też stronę społeczną.

Czy są uwagi do porządku dzisiejszego posiedzenia? Nie widzę. Stwierdzam, że porządek został przyjęty.

Przechodzimy do realizacji porządku dziennego.

Bardzo zależało mi na tym, żebyśmy porozmawiali o odporności naszych uczennic i uczniów w sytuacji wojny, która się toczy w Ukrainie. Wiemy, że zarówno u części dzieci ukraińskich, które są w naszych szkołach, jak i u dzieci polskich ostatnie wydarzenia związane z atakiem dronowym mogły wywołać dodatkowe lęki. I tak, od 2022 r. nasze nauczycielki i nauczyciele muszą udzielać systematycznego wsparcia dzieciom, zarówno tym, które uciekają przed wojną, które często są w traumie, jak i dzieciom polskim, które słyszą od swoich rówieśników, które słyszą w swoich domach, które widzą to w mediach społecznościowych i w mediach tradycyjnych.

Bardzo zależy nam na tym, żeby nasze szkoły z jednej strony adekwatną opieką psychologiczną wspierały te dzieci, ale również budowały odporność. Wiem, że mamy przygotowany „Poradnik bezpieczeństwa” dla dorosłych, który trafi do wszystkich Polek i Polaków na początku przyszłego roku, jak wczoraj usłyszałam, ale też rozumiem, że potrzebujemy szczególnych poradników i wsparcia dla naszych najmłodszych obywaterek i obywateli. Wiem, że ministerstwo podejmuje działania w tym zakresie i bardzo chętnie o tym dzisiaj posłuchamy.

Bardzo proszę o zabranie głosu panią minister Paulinę Piechnę-Więckiewicz.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej Paulina Piechna-Więckiewicz:

Szanowna pani przewodnicząca, Wysoka Komisjo, szanowni państwo, rzeczywiście już od kilku lat Polska, jako kraj, który sąsiaduje z Ukrainą, w której toczą się działania wojenne – jak wszyscy wiemy, Ukraina została zaatakowana – to ma też wpływ i musi mieć wpływ na poczucie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży. Nie tylko naszych ukraińskich przyjaciół, którzy w Polsce znaleźli – mam nadzieję, robimy wszystko – bezpieczną przystań, ale – myślę, że to będzie taka bardzo oczywista uwaga, ale czasami właśnie oczywiste rzeczy potrzebują, żeby je powtarzać – ukraińskie dzieci uczą się i mają przyjaciół w naszych szkołach i myślę, że to też powoduje, że ta wymiana doświadczeń zwiększa też, po pierwsze, właśnie wiedzę dzieci i młodzieży dotyczącą tego, jak w ogóle wygląda konflikt zbrojny, jakie mogą być i są jego konsekwencje, ale też mam sygnały od i psychiatrów dziecięcych, z którymi współpracuję, i psychologów, że nasze dzieci – wszystkie, nie tylko te, których bezpośrednio dotknęły działania wojenne – przeżywają, mają często obniżone poczucie bezpieczeństwa. Z tym już specjaliści na co dzień mają do czynienia i muszą reagować.

Do tego doszły sytuacje związane z naruszeniem polskiej przestrzeni powietrznej. Na Lubelszczyźnie, jak państwo wiecie, jednego dnia dzieci z gminy, w której doszło właśnie do zdarzenia i naruszenia konstrukcji domu, tego dnia nie poszły do szkoły. Tak więc wiadomo, że zarówno w tej gminie, jak i we wszystkich innych gminach w Polsce... Ja też mam córki, one też zadają pytania. W związku z tym taka pierwsza decyzja – zanim przejdę do tego, co w ogóle znajduje się w programach nauczania – którą podjęła pani ministra Barbara Nowacka, to natychmiastowe przygotowanie takiej ramki pomocowej, ponieważ mieliśmy sygnały od nauczycieli, od związków zawodowych, od rodziców, że dzieci chcą rozmawiać na te tematy, a w takiej sytuacji naturalne jest, że te rozmowy muszą być też jakoś usystematyzowane. To znaczy, po pierwsze, trzeba z dziećmi, z młodzieżą o tym rozmawiać, odpowiadać na pytania, wskazywać rzetelne źródła informacji. I my tutaj, we współpracy też z organizacjami pozarządowymi, z którymi pracujemy na co dzień, przygotowaliśmy rekomendacje, jak rozmawiać z uczniem o trudnej sytuacji kryzysowej, właśnie o dronach czy naruszeniu granic, bez wzbudzania lęku, bo chodzi właśnie o budowanie poczucia bezpieczeństwa.

Ten materiał na początku zeszłego tygodnia trafił do polskich szkół, on jest króciutki. Natomiast to, co robimy w tej chwili, to jest nasza własna wersja poradnika bezpieczeństwa wspomnianego przez panią przewodniczącą, którą przygotowujemy wraz z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych jako autorami tego głównego poradnika bezpieczeństwa dla dorosłych, w konsultacji też z Rządowym Centrum Bezpieczeństwa i Ministerstwem Obrony Narodowej. Uznaliśmy, że poradnik bezpieczeństwa dla dorosłych jest naprawdę świetną publikacją. Jeżeli państwo jeszcze się z nim nie zapoznaliście, to bardzo polecam. Jest też graficznie bardzo przystępnie przedstawiony, pokazuje różne sytuacje inkluzywne, różne grupy społeczne – to też jest bardzo, bardzo ważne. Ale potrzebujemy takiej wersji dla dzieci i młodzieży, takie wersje funkcjonują w innych krajach.

Z tego, co też usłyszałam – my też zbieramy informacje na ten temat – na przykład w Szwecji podjęto decyzję, że poradnik bezpieczeństwa dla dorosłych już jest też aktualny i odpowiedni dla dzieci i młodzieży od 10. roku życia. My na dniach będziemy też podejmować decyzję dotyczącą tego, który wiek predestynuje do korzystania z poradnika. Niemniej jednak mamy sygnały właśnie i od rodziców, i od dzieci, i od nauczycieli, i związków zawodowych, że jest potrzeba, i na te potrzeby ministerstwo edukacji będzie odpowiadać.

Wyzwania związane z odpornością społeczną to jest chyba nr 1 dyskusji międzynarodowych też w gronie krajów Unii Europejskiej – słynna *resilience* odmieniana przez wszystkie przypadki, niosąca różne treści związane z odpornością psychiczną, która też jest istotna w kontekście odporności wtedy, kiedy dzieci, młodzież mają do czynienia z kryzysami. Na pewno tutaj ważnym wątkiem jest, po pierwsze, dostępność pomocy psychologiczno-pedagogicznej w przedszkolach, szkołach i placówkach, cały czas obecność nauczycieli specjalistów, bo tymi właśnie są czy psychologowie, czy pedagodzy specjaliści. Systematycznie ta grupa specjalistów rośnie.

Ale też podejmujemy takie działania... od początku kadencji mieliśmy już trzy edycje „Edukacji z wojskiem”. To jest też taki program wspólnie ogłoszony ministrami Barbary Nowackiej z ministrem premierem Władysławem Kosiniakiem-Kamyszem. To są takie praktyczne fora, niejako szkolenia młodych ludzi, spotkania z ekspertami wojskowymi, tak żeby rzeczywiście... Tym zasadniczym celem programu jest właśnie podniesienie świadomości

dzieci i młodzieży w obszarze bezpieczeństwa i obronności oraz kształtowanie podstawowych nawyków i umiejętności z zakresu ochrony ludności, obrony oraz zachowania w sytuacjach kryzysowych. Tak więc szykujemy kolejne edycje „Edukacji z wojskiem”.

Myślę, że warto nadmienić, że w latach 2022–2023 zmieniana też była, a właściwie dostosowywana, podstawa programowa przedmiotu „edukacja dla bezpieczeństwa”. Tam pojawiły się takie zagadnienia, jak: reagowanie w sytuacji zagrożenia działaniami wojennymi, zasady pierwszej pomocy w sytuacji wystąpienia zagrożenia z użyciem broni konwencjonalnej w przypadku szkoły podstawowej, wymagania z zakresu terenoznawstwa, cyberbezpieczeństwa w wymiarze wojskowym, przygotowania do szkolenia strzeleckiego. Jeżeli chodzi o szkolenie strzeleckie, to jest też o tyle novum, że od tego roku szkolnego szkolenia strzeleckie też mają się odbywać, z tym że w szkołach podstawowych jest to bardziej przygotowanie teoretyczne, a w szkołach ponadpodstawowych już po prostu konkretne ćwiczenia ze strzelectwa.

Mamy też oczywiście program rządowy związany m.in. z tworzeniem bezpiecznego klimatu nie tylko dla dzieci i młodzieży z Ukrainy, ale tam jest też kwestia asystentów międzykulturowych czy dodatkowego wsparcia psychologicznego. Ten program będzie trwał do 2027 r.

Przed nami też różne wyzwania międzyresortowe, związane ze szkoleniami, z zarządzaniem kryzysowym. Tutaj też duża rola samorządu, jednostek samorządu terytorialnego. Tak że wszystkie te działania, też pod wodzą Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, są podejmowane.

I tak naprawdę też kwestie, które zapowiadała ministra Barbara Nowacka, to znaczy, wzmocnienie komponentów związanych z odpornością, z umiejętnością reagowania na kryzysy, to jest też wyzwanie nowych podstaw programowych i do tego też się przygotowujemy, a właściwie jesteśmy w trakcie.

To rzeczywiście – kończąc już moją wypowiedź – trudny moment, kiedy ministerstwo edukacji musi również dbać o przeszkolenie i uświadamianie dzieci i młodzieży, co robić na wypadek wojny czy innych sytuacji kryzysowych. W zeszłym roku też bardzo dużo działało się wokół powodzi – mówię o zabezpieczeniu psychologicznym, o tym, jak jesteśmy przygotowani na różne wyzwania. Z tego też wyciągaliśmy odpowiednie wnioski.

Natomiast w tej chwili tak wygląda współczesny świat. Inne kraje również to robią. My jesteśmy krajem przyfrontowym, jesteśmy wschodnią flanką NATO. Najważniejsze, żeby dzieci i młodzież miały wiedzę, umiały reagować, bo jeżeli będą miały wiedzę i będą umiały reagować, to nie będą się bać. A ja mam nadzieję, tak jak wszyscy, że to będzie wiedza, której nie będą musiały nadmiernie wykorzystywać – w niektórych przypadkach nigdy, a w niektórych przypadkach po prostu w związku z tym, że na przykład pojawi się zagrożenie związane z żywiołem czy też ze zmianami klimatycznymi w ogóle, co też jest elementem – komponenty klimatyczne – kształcenia w ramach nowej podstawy programowej i budowania tej odporności społecznej. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Dorota Łoboda (KO):

Bardzo dziękuję.

Nie wiem, czy pani jeszcze, pani naczelniczko, chciałaby uzupełnić? Nie.

Zatem ja mam tylko pytanie dotyczące kadry. Czy nauczycielki i nauczyciele, szczególnie z województw przygranicznych, sygnalizują potrzebę jakiegoś wsparcia szkoleniowego? Wiem, że oni żyją w tej rzeczywistości od 2022 r., więc z całą pewnością różne działania już były podejmowane, chociażby przez samorządy, ale też wiem, że w Warszawie było olbrzymie zapotrzebowanie wśród nauczycielek i nauczycieli na szkolenia z pracy z dzieckiem w traumie wojennej, ze wsparcia dzieci uchodźczych, ale też ze wsparcia dzieci polskich, które też musiały odnaleźć się w sytuacji, w której ta wojna okazała się bliżej, niż nam się wszystkim wydawało. Czy, nie wiem, jakieś nasze centralne instytucje, czy też samorządy mają takie zgłoszenia? Czy organizowały też tego rodzaju wsparcie? Czy też już, tak jak mówię, od 2022 r. tyle się wydarzyło, że nauczyciele już sobie potrafią radzić z tą trudną sytuacją?

Podsekretarz stanu w MEN Paulina Piechna-Więckiewicz:

Myślę, że potrzeba też wysłania tej ramki pomocowej, pani przewodnicząca, jasno wskazała na to, że te potrzeby w dalszym ciągu są duże, jeżeli chodzi o czy grono pedagogiczne, czy w ogóle rodziców, dzieci i młodzież. My będziemy wzmacniać działania w tym zakresie, zarówno informacyjne, ale też – nie chciałabym w tej chwili może bardzo mówić

o szczegółach – rzeczywiście musimy mieć odpowiednią jakość szkoleń skoordynowanych z jednostkami samorządu terytorialnego, jako tym pierwszym zapleczem sztabów kryzysowych, ponieważ musimy oczywiście pamiętać, że placówki oświatowe są po prostu w sieci, którą na wypadek kryzysu zarządzają w tym pierwszym momencie jednostki samorządu terytorialnego.

Też przygotowujemy się – myślę, że to też mogę powiedzieć – do tego, żeby rzeczywiście zbierać informacje dotyczące tego, co już jest realizowane w ramach obecnie obowiązujących przepisów: czy rzeczywiście każda szkoła, każda klasa ma umiejętność przeprowadzenia procedury ewakuacji. Ponieważ w teorii oczywiście placówki oświatowe, tak jak inne instytucje, mają obowiązek przeprowadzenia ćwiczeń w określonych odstępach czasu, są do tego zobowiązane, ale też chcemy sprawdzić, na ile będzie to możliwe, czy te procedury rzeczywiście wyglądają tak, jak byśmy chcieli.

Przewodnicząca poseł Dorota Łoboda (KO):

Mam jeszcze jedno pytanie dotyczące schronów, bo też wiemy, że część szkół – nasze słynne tysiąclatki – były kiedyś budowane z takim pomysłem, ale też te pomieszczenia były przez lata użytkowane w inny sposób, często teraz nie są do użytku. Pytanie: czy ustawa o obronie cywilnej uwzględnia w jakiś sposób udział ministerstwa edukacji, czy to całkowicie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji będzie odpowiedzialne za to, żeby w jakiś sposób szkoły, które mają taką możliwość, mogły być wykorzystane, czy to całkowicie będzie w gestii samorządów? Raczej chodzi mi o to, czy ministerstwo edukacji w ogóle będzie w jakikolwiek sposób w tym uczestniczyć, czy to jest pod kontrolą samorządów i ministerstwa spraw wewnętrznych?

Podsekretarz stanu w MEN Paulina Piechna-Więckiewicz:

My oczywiście jesteśmy w stałym kontakcie z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji, które przygotowuje zmiany, ale też przegląd i inwentaryzację. Tak więc my jesteśmy w stałym kontakcie z odpowiednim wiceministrem.

Przewodnicząca poseł Dorota Łoboda (KO):

Bardzo dziękuję.

Otwieram dyskusję.

Czy ktoś z państwa ze strony społecznej chciałby zabrać głos, zadać pytanie?

Pani Alina Kozińska-Bałdyga, bardzo proszę.

Wiceprezesa zarządu Federacji Inicjatyw Oświatowych Alina Kozińska-Bałdyga:

Przede wszystkim, pani posłanko, chciałabym bardzo serdecznie podziękować za zorganizowanie tego dzisiejszego posiedzenia podkomisji, dlatego że to jest chyba najważniejszy temat. Bezpieczeństwo społeczeństwa jest najważniejszym tematem i właśnie myślę, że wszyscy powinniśmy sobie zdawać z tego priorytetu w tej chwili sprawę.

My realizujemy projekt FERS.04.06 „Łączy nas edukacja”, w którym mamy szkolenia. Jedno z najbliższych szkoleń online przygotowujemy właśnie w temacie bezpieczeństwa, przy czym korzystamy z doświadczeń różnych krajów. My już kiedyś zresztą robiliśmy taką konferencję, bodajże cztery lata temu, i na przykład wiemy, że na początku... właściwie nawet nie na początku – w sierpniu, 30 sierpnia 1939 r., w Wielkiej Brytanii nastąpiła ewakuacja dzieci z dużych miast, z Londynu na przykład, do małych wiejskich szkół. I ten temat, myślę, warto wziąć pod uwagę, dlatego że zagrożenie dronami czy zagrożenie atakiem są przede wszystkim na duże miasta. W związku z tym warto zacząć widzieć wiejską szkołę w kontekście budowania odporności społeczeństwa.

My, czyli Federacja Inicjatyw Oświatowych, wspieramy kilkadziesiąt wiejskich szkół, które zostały uratowane przez lokalną społeczność i są prowadzone przez Stowarzyszenie Rozwoju Wsi. Tego typu szkoły naszym zdaniem są najlepiej przygotowane do tego, żeby właśnie sprostać wielkim wyzwaniom związanym na przykład z nagłą koniecznością przesiedlenia jakiejś części społeczeństwa spod granicy, narażonego najbardziej na agresję ze strony naszych wschodnich sąsiadów. Tak że myślę, że w tym kontekście, bardzo szerokim, warto pomyśleć o oświacie wiejskiej.

Cały nasz projekt „Łączy nas edukacja” właśnie ma za cel działania rzecznicze, monitorujące nastawianie na tworzenie polityk publicznych związanych z oświatą na wsi, z tym

obszarem, który został przez te 25 lat niedoceniony jako ważny obszar – 40 % społeczeństwa żyje na obszarach wiejskich. Tak że w tej chwili właśnie ta edukacja na obszarach wiejskich może stać się takim obszarem, który warto zobaczyć w kontekście nie tylko wyrównywania szans dzieci wiejskich, ale również w kontekście budowania bezpieczeństwa dzieci z miasta.

Tak że ja bardzo liczę na współpracę, liczę na współpracę z panią posłanką – znamy się – również z ministerstwem edukacji. Myślę, że ten obszar edukacji wiejskiej w tym kontekście jest do wykorzystania dla budowania odporności całego naszego społeczeństwa, mieszkańców miast też. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Dorota Łoboda (KO):

Bardzo dziękuję.

Pani ministro, proszę.

Podsekretarz stanu w MEN Paulina Piechna-Więckiewicz:

Ta wypowiedź, i słusznie, przypomniała mi o tym, że dokonujemy też przeglądu przepisów zarówno związanych z materią ustawową, jak i rozporządzeń, które na wypadek sytuacji kryzysowych mogłyby nam też pozwolić na to, żeby skutecznie reagować – już nie wchodząc w szczegóły. Kanwą też tych przepisów są i mogą być rozwiązania, które były przyjmowane przy okazji covidu, dlatego że wtedy nastąpiło parę zmian, dzięki czemu też wbrew pozorom jesteśmy lepiej przygotowani, niż myśleliśmy. Ale to jest konsekwencja tego, że każda sytuacja kryzysowa de facto ma wątki wspólne i te wątki już bezpośrednio związane z charakterem jakiegoś wydarzenia. Ale myślę, że ważne, żeby wspomnieć, pani przewodnicząca, że też robimy cały czas przegląd przepisów, tak żeby nic nas nie zaskoczyło.

Przewodnicząca poseł Dorota Łoboda (KO):

Gdyż każda sytuacja kryzysowa może być okazją do tego, żeby uodpornić się na kolejne kryzysy, wyciągnąć doświadczenia. Chociaż covid był zupełnie czymś innym, to na przykład to, że Ukraina już wtedy prowadziła edukację zdalną, pozwoliło jej w miarę sprawnie w sytuacji wojennej też przejść na edukację zdalną. Tak więc rzeczywiście tak jest.

A też myślę, w kontekście szkół wiejskich, że często też budynek wiejskiej szkoły może być zasobem, który ma lokalna społeczność właśnie w sytuacji kryzysowej. To do szkół trafiają ofiary powodzi, rozmaitych kataklizmów, to w szkołach można robić – oby do tego nigdy nie doszło – szpitale polowe i można je wykorzystać do różnych innych celów, do których obyśmy nie musieli oczywiście ich wykorzystywać. Ale rzeczywiście na wiejskich terenach faktycznie to może być taki budynek, który okaże się bezcenny w takim czasie.

Czy ktoś z państwa?

Bardzo proszę, pan Jerzy Smoliński z sekcji oświaty i wychowania NSZZ „Solidarność”.

Członek prezydium Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” Jerzy Smoliński:

Witam państwa bardzo serdecznie. Chciałbym tylko kilka słów à propos wystąpienia pani minister Piechna-Więckiewicz.

Otóż, nie dowiedzieliśmy się nic w zasadzie z wystąpienia pani minister, bo tu jest wszystko: będzie, będzie – będzie poradnik bezpieczeństwa, wersja dla dzieci, dla młodzieży, wkrótce będzie wiadomo, który podręcznik dla jakiej grupy młodzieży, pomoc psychologiczna, współpraca z różnymi podmiotami itd. Nie chcę wymieniać dalej.

Pani minister, czy są wiadome jakieś tezy, które w tej chwili na dzień dzisiejszy są już podawane w szkołach, jak się zachować w konkretnych sytuacjach? Wojna trwa już od 2022 r. Jesteśmy zagrożeni bardzo poważnie niemalże od... dwóch lat, może od roku – to już naprawdę bardzo, bardzo poważnie. Drony nas atakują. Ja słucham w radiu, jak jadę samochodem – nie powiem, w jakim, to by była reklama – jak się zachowują ludzie, młodzież na Ukrainie, czy w Ukrainie. Tam są pewne wskazówki, które już można podać do szkół, do młodzieży, do ludności, jak się zachować w pomieszczeniach zakrytych, na zewnątrz, co ma każdy zrobić, gdzie jest schron, jakie są możliwości danego budynku, jak wygląda teren itd. Nie będę tutaj się za bardzo rozwijał.

Pani tutaj, moja przedmówczyni, powiedziała, że to na wsi bardzo fajnie itd, można egzystować, ale miasto jest bardzo narażone na po prostu wielkie możliwości ataku w każdej chwili ze strony najeźdźcy, który niestety pokazuje swoje oblicze.

I tutaj mi się wydaje, że za mało... To dobrze, że państwo zrobili w Sejmie taką naradę, z tym że już dzisiaj powinniśmy dyskutować nad jakimiś konkretnymi... może nie uchwałami, ale wytycznymi, jak to już jest na dzień dzisiejszy. Nie dowiedzieliśmy się nic.

Bardzo bym prosił, żeby pani wyjaśniła, czy młodzież już wie w tej chwili: następna fala dronowa na Warszawę, Lublin, na inne miasta – co wtedy w budynku ma robić młodzież? Co ma robić nauczyciel? Jak mają się zachować rodzice? Jak to wygląda? Takie rzeczy już powinny być, już powinno to wszystko być wiadomo. A jakiś specjalistyczny poradnik, jak się obchodzić z bronią, jak szkolić młodzież starszą, młodszą – oczywiście czekamy na to, ale tak mówiąc szczerze, już powinniśmy mieć jakieś wytyczne, może więcej byśmy mogli wspólnie razem coś urządzić.

Teraz tak. Jeszcze takie pytanie konkretne: od kiedy zaczęła się praca nad tym podręcznikiem? Ponieważ pani mówi, że jest praca – od kiedy? Czy teraz, dopiero po ataku dronowym? Czy to już jest pół roku, rok wcześniej, że nie ma tego podręcznika? Chyba powinniśmy być dużo wcześniej przygotowani na to, że przede wszystkim musimy dać wskazówki konkretnie dyrektorom, nauczycielom, uczniom, żeby już wiedzieli, co mają robić. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Dorota Łoboda (KO):

To ja jeszcze, zanim udzielę głosu pani ministrze, chciałabym zwrócić przede wszystkim uwagę – choć bardzo tego nie lubię, ale to wymaga w tym momencie powiedzenia – że przez osiem lat poprzednich rządów nie powstała ustawa o obronie cywilnej, a dopiero w momencie kiedy została przyjęta ta ustawa, można było podjąć konkretne działania, które wprowadzają rozwiązania.

I też wydaje mi się, że nie do końca się rozumiemy. To nie jest podręcznik, tylko to jest poradnik, który został dopiero co opublikowany przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji dla wszystkich obywateli Polski, który jest już dostępny online, a będzie rozsyłany do każdego polskiego obywatela i obywatelki pocztą. I na podstawie tego poradnika – który moim zdaniem pewnie okaże się adekwatny też dla młodzieży w szkołach ponadpodstawowych... To jest poradnik dotyczący nie ataków dronowych, tylko dotyczący ogólnie tego, jak sobie radzić w sytuacjach kryzysowych. Na podstawie tego poradnika przygotowanego przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji – dwa tygodnie temu czy trzy tygodnie temu on został opublikowany – Ministerstwo Edukacji Narodowej podjęło inicjatywę, żeby na tejże podstawie stworzyć adekwatny poradnik dla dzieci młodszych. Zatem to nie jest podręcznik, tylko to jest poradnik, który nie mógł powstać wcześniej dla dzieci, ponieważ dopiero co został przygotowany poradnik dla osób dorosłych.

To tak tytułem wprowadzenia, a o szczegóły jeszcze poproszę panią ministrowie.

Członek prezydium KSOiW NSZZ „Solidarność” Jerzy Smoliński:

Ja bym chciał tylko uściślić, że może się przejęczyłem. Nie chodziło mi o podręcznik, tylko o poradnik. Przepraszam.

Podsekretarz stanu w MEN Paulina Piechna-Więckiewicz:

Ja myślę, że dosyć jasne jest, że poradnik dla bezpieczeństwa dla dzieci i młodzieży to jest po prostu wersja dla dzieci i młodzieży poradnika, który ukazał się kilka tygodni temu. Myślę, że w przeciągu dosłownie kilku tygodni ta wersja powstanie, ponieważ też powinna być kompatybilna z poradnikiem dla dorosłych.

I powiedziałam też – myślę, że dosyć jednak konkretnie – że w roku szkolnym 2022/2023 była zmiana podstaw edukacji dla bezpieczeństwa, i wymieniałam, co w ramach tej nowo zmienionej podstawy się pojawiło, jeżeli chodzi o budowanie odporności, umiejętności uczniów i uczennic.

Też chciałabym przypomnieć, bo może za mało to zabrzmiało, że placówka oświatowa podlega tym samym regułom, jeżeli chodzi o procedurę ewakuacji, i dyrektor szkoły, placówki oświatowej jest zobowiązany te wszystkie procedury znać. To nie jest tak, że od zeszłego roku dyrektor szkoły odpowiada za procedury ewakuacyjne – każda placówka, instytucja w Polsce na podstawie już istniejących przepisów ma te procedury, jest zobowiązana m.in. do tego, żeby również je ćwiczyć, więc to się dzieje cały czas.

Rzeczywiście zmieniają się przepisy i w ramach tych projektowanych przepisów my też je konsultujemy jako resort edukacji. „Edukacja z wojskiem” też jest konkretnym działaniem – trzy edycje „Edukacji z wojskiem”, w przygotowaniu kolejne. To nie jest kwestia tego, czy będziemy przygotowywać dzieci i młodzież na każde konkretne narzędzie, które

może się pojawić na przykład w sytuacji konfliktu, tylko czy zbudujemy odporność poprzez automatyczne zbudowanie kompetencji dzieci i młodzieży w kwestii automatycznej odpowiedzi właśnie na sytuację kryzysową. Jednym słowem, czy dzieci, młodzież będą wiedziały – a powinny już wiedzieć też i z edukacji dla bezpieczeństwa – jak zareagować w każdej sytuacji kryzysowej. Ponieważ to nie chodzi konkretnie tylko i wyłącznie o dron, tylko o każdą sytuację kryzysową.

Myślę, że to, co nam przekazują nasi przyjaciele z Ukrainy, też stanowi kanwę do projektowania różnych rozwiązań. Natomiast myślę też, że istotne jest to, że dziećmi w szkołach zajmują się osoby dorosłe. Te osoby też są po różnego rodzaju szkoleniach, są wspierane przez jednostki samorządu terytorialnego. Przypominam, że sztaby kryzysowe, zespoły są organizowane od poziomu gminy, przez powiat i nadzorowane również w ramach działań przez wojewodów – co zresztą znakomicie też w wielu miejscach sprawdzało się w trakcie powodzi.

Tak działa też polski system. On nie jest charakterystyczny dla resortu edukacji. Resort edukacji nie ma bezpośredniego przełożenia na to, jak wyglądają procedury ewakuacyjne. Ja wiem, że państwo to wiecie, ale mimo wszystko dla celów protokołu to powtórzę: te procedury są przygotowywane i projektowane przez odpowiedzialny za nie resort. To, co my możemy robić w ramach resortu edukacji, to wzmacniać w podstawie programowej treści, które dotyczą reagowania w sytuacjach kryzysowych, co systematycznie czynimy, wzmacniać kwestie związane z bieżącym informowaniem, i tym była publikacja z zeszłego tygodnia na konkretną sytuację kryzysową, czyli tutaj mówimy konkretnie o tej sytuacji, nazwijmy ją naruszeniem przestrzeni powietrznej Polski. Poradnik bezpieczeństwa jest jednym z działań, które uznaliśmy, że warto powielić w wersji właśnie odpowiedniej dla najmłodszych, dlatego że rozumiemy wszyscy, że te treści muszą być dostosowane do umysłu, emocjonalnej gotowości, intelektualnej gotowości, często przecież też małych ludzi.

Najgorsze, co może się zdarzyć, to sianie w przestrzeni publicznej paniki, która potem ma przełożenie na media społecznościowe. Mówimy tutaj też o odporności na treści, które się pojawiają właśnie w przestrzeni mediów społecznościowych, bo nie oszukujemy się, tam głównie dzieci i młodzież zbierają informacje. Tak jak w treściach ramki pomocowej, którą wysłaliśmy na początku zeszłego tygodnia, wskazujemy na jedną z najważniejszych rzeczy w dzisiejszych czasach, czyli walkę z dezinformacją. Czyli właśnie te umiejętności korzystania z rzetelnych źródeł pozyskiwania niezbędnych informacji, co znajdzie też odzwierciedlenie, już znajduje odzwierciedlenie, w prowadzonych przez nas działaniach, ale też w nowej podstawie programowej reformy „Kompas jutra”. Dlatego, że korzystanie z rzetelnych źródeł jest jedną z kompetencji kluczowych w odpowiedzi na wyzwania współczesnego świata, jakim jest właśnie walka z dezinformacją.

Jesteśmy też – jeszcze raz powtórzę – w kontakcie z odpowiednimi resortami, w tym z ministerstwem spraw wewnętrznych jako ministerstwem kierunkowym związanym z praktycznym zabezpieczeniem placówek oświatowych, kwestii związanych właśnie z możliwościami schronowymi. Tutaj ten kanał jest cały czas otwarty. My cały czas wszyscy w resortach nad tymi rozwiązaniami, tak jak z Ministerstwem Cyfryzacji, pracujemy.

Przewodnicząca poseł Dorota Łoboda (KO):

Bardzo dziękuję.

Czy jeszcze ktoś z państwa ma pytania?

Jeśli nie, to ja bym chciałam zapytać panią z Biura Rzecznika Praw Dziecka. Czy państwo w swoim telefonie zaufania widzą wzrost zgłoszeń od dzieci, które dotyczą tematów wojennych?

Dyrektor Zespołu Dziecięcego Telefonu Zaufania w Biurze Rzecznika Praw Dziecka Bettina Czapowska:

Dziękuję bardzo. Witam wszystkich bardzo serdecznie. To jest pierwszy raz, kiedy mogłam wziąć udział właśnie w posiedzeniu tejże podkomisji.

Jeżeli chodzi o dziecięcy telefon zaufania i naszą infolinię, która działa przez siedem dni w tygodniu, 24 godziny na dobę, to jak najbardziej odnotowujemy takie sytuacje, które powodują nasilanie się właśnie głównie zgłaszającej się młodzieży. W ostatnim czasie atak dronów spowodował, że mieliśmy na czatach wzrost poruszanych właśnie tego typu zagadnień.

Natomiast nasi specjaliści oczywiście są do dyspozycji i próbujemy przede wszystkim też zwracać uwagę na korzystanie z rzetelnych źródeł informacji. Ponieważ każdej z osób, która pracuje w naszym zespole dziecięcego telefonu zaufania, jest właśnie też zwracana uwaga na to, żebyśmy w rozmowach czy w prowadzonych czatach zwracali uwagę na to, żeby młodzież przede wszystkim posiłkowała się informacjami sprawdzonymi. Odsyłamy właśnie na strony przede wszystkim rządowe.

Jak był atak dronów, to odnotowaliśmy w godzinach głównie wieczornych i nocnych kilkanaście takich sytuacji z obawami dzieci po prostu przed nalotem lotniczym, kilkanaście też tego typu rozmów prowadzonych na czacie, więc tego typu sytuacje jak najbardziej się pojawiają, zdarzają.

Reagujemy na bieżąco po prostu. Jeżeli taka sytuacja akurat właśnie się zdarzyła rano, to też zarówno z mojej strony jako osoby czuwającej nad pracą Zespołu Dziecięcego Telefonu Zaufania, ale również ze strony pani rzeczniczki praw dziecka, nasza czujność była w tym czasie szczególnie wzmożona, więc też działamy adekwatnie do sytuacji, która jest zastana danego dnia.

Ale takie sytuacje faktycznie się zdarzają, że dzieci opowiadają o niemożności zaśnięcia, o snach, właśnie strachu też w obliczu sytuacji zastanych – à propos tych dronowych incydentów w ostatnim czasie. Na tym głównie mogę się oprzeć, bo jeśli chodzi o powodzie, oczywiście powódź w zeszłym roku, to też jak najbardziej odnotowywaliśmy tego typu zagadnienia, ale mniej. Natomiast obawa przed wojną i tym niebezpieczeństwem jest częstszym przedmiotem naszych rozmów z konsultantami, ze specjalistami DTZ, czyli Dziecięcego Telefonu Zaufania. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Dorota Łoboda (KO):

Bardzo dziękuję. Na tym wyczerpaliśmy porządek dzienny posiedzenia... Chyba że...

Pani minister jeszcze chciałaby coś dodać. Bardzo proszę.

Podsekretarz stanu w MEN Paulina Piechna-Więckiewicz:

Tak. Zapraszam, bo u nas jest otwarty kanał, zarówno związki zawodowe, jak i państwa, jeżeli macie państwo, też... Ja z wielką radością zawsze przyjmuję konsultacje różnego typu z różnymi podmiotami. Też myślę, że nawet przez panią przewodniczącą możemy też zorganizować takie spotkania. To jest zawsze cenne. Im więcej uwspólniania wiedzy – śmiesznie to zabrzmiało – ale tym więcej jednak wiedzy.

Wiceprezeska zarządu FIO Alina Kozińska-Bałdyga:

I bezpieczeństwa, przede wszystkim.

Przewodnicząca poseł Dorota Łoboda (KO):

I bezpieczeństwa.

Bardzo dziękuję. Zamykam posiedzenie.